

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

Kohti laajaa ammatillista kielitaitoa – Turun yliopiston ruotsinkielipainotteinen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus

---

Turun yliopistossa alkoi syksyllä 2023 uusi, ruotsinkielipainotteinen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen linja. Linjan opiskelijat seuraavat Turun yliopiston suomenkielistä koulutusohjelmaa, mutta he osallistuvat myös ruotsinkielisille luennoille ja ruotsinkielisiin toimintoihin Åbo Akademiassa ja suorittavat harjoittelujaksoja kaksi- tai ruotsinkielisessä sairaalaympäristössä. Koulutusta rahoittaa säätiö Stiftelsen Eschnerska Frilasarettet ja sen vastuuhenkilöinä toimivat apulaisprofessori Janek Frantzén (Turun yliopisto) ja yliopistonlehtori Malin Åkerfelt (Åbo Akademi).

Julkaistu 4. syyskuuta 2024 | Kirjoittaneet: Eveliina Tolvanen, Annmari Sahlstein, Hanna Saloranta, Anne-Maria Kuosa ja Janek Frantzén

Kielelliset oikeudet terveydenhuollossa

Suomessa on perustuslain (731/1999) mukaan kaksi kansalliskieltä, suomi ja ruotsi, joiden puhujilla on oikeus saada palveluja omalla äidinkielellään. Koko Suomen väestöstä ruotsia puhuu äidinkielenään kuitenkin vain n. 5,2 % (n. 288 000 henkeä) (SVT 2024). Suomen- ja ruotsinkielisten kielellisistä oikeuksista säädetään tarkemmin kielilaissa (423/2003), ja niitä käsitellään myös eri aloja koskevassa lainsäädännössä, esimerkiksi laissa sosiaali- ja terveydenhuollon

järjestämisestä (612/2021). On kuitenkin todettu, että ruotsinkielisten kielelliset oikeudet eivät välttämättä toteudu terveyden- ja sairaanhoidossa (ks. Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta 2021). Kielelliset vähemmistöt saattavatkin olla hoitotilanteissa maan valtakielen puhujia haavoittuvammassa asemassa. Kielellisesti heikommassa asemassa heillä on huonommat mahdollisuudet olla osallisina oman sairautensa hoitoprosessissa, mikä puolestaan saattaa vaikuttaa potilaan hoitoon ja sitä kautta myös terveyteen (Mustajoki 2020). Ruotsia osaavasta hoitohenkilökunnasta on myös tällä hetkellä pula, mikä heikentää ruotsinkielisen väestön terveyden- ja sairaanhoidon palvelujen saatavuutta ja voi jopa vaarantaa potilasturvallisuutta (Folktinget 2023).

Kaksikielisenä hyvinvointialueena Varsinais-Suomen hyvinvointialueella on velvollisuus järjestää sosiaali- ja terveystalvveluja kummallakin kansalliskielellä. Ruotsinkielisten osuus Varsinais-Suomessa on hyvin lähellä koko maata (n. 5,5 %), mutta maakuntaan kuuluu sekä täysin suomenkielisiä alueita (esimerkiksi Loimaa, Aura) että vahvasti ruotsinkielisiä kuntia (Parainen, Kemiönsaari) (SVT 2024).

Erikoissairanhoidon palveluihin potilaita tulee Varsinais-Suomen lisäksi myös Turun yliopistollisen keskussairaalan erityisvastuualueeseen kuuluvalta kaksikieliseltä Pohjanmaalta ja täysin ruotsinkieliseltä Ahvenanmaalta. Lisäksi Varsinais-Suomen hyvinvointialue koordinoi kaksikielisten hyvinvointialueiden välisen ruotsinkielisten sote-palveluiden yhteistyösopimuksen laatimista. Turun yliopiston ruotsinkielipainotteisen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen linjan onkin tarkoitus tuottaa kielitaitoista henkilökuntaa yhtäältä Varsinais-Suomen ja toisaalta koko läntisen Suomen tarpeisiin, mutta lääkäreiden ruotsin kielen osaamista voidaan hyödyntää myös pohjoismaisessa yhteistyössä.

Ruotsin opinnot lääketieteen ja hammaslääketieteen opinnoissa

Toisen kotimaisen kielen opinnot sisältyvät Suomessa opintoihin kaikilla koulutusasteilla. Lääketieteen lisensiaatin tutkinto-opiskelu kestää keskimäärin noin kuusi vuotta ja hammaslääketieteen lisensiaatin viisi vuotta. Opintojen aikana suoritetaan myös tutkintoon kuuluvat toisen kotimaisen kielen alakohtaiset opinnot, joilla osoitetaan julkishallinnon henkilöstöltä lain mukaan vaadittava kielitaito (ns. virkamiesruotsi). Tutkintoon kuuluvissa ruotsin opinnoissa opiskelijat perehtyvät oman alansa sanastoon ruotsiksi ja harjoittelevat kielen

käyttämistä kirjallisia ja erityisesti suullisia vuorovaikutustilanteita eli potilaiden kohtaamisia varten. Opintojakson jälkeen sekä kirjallisen että suullisen taitotason tulee olla Eurooppalaisen viitekehyksen (ks. CEFR 2020) kuusiportaisen taitotasoasteikon tasolla B1 (tydyttävä taito) tai B2 (hyvä taito) (Elsinen & Juurakko-Paavola 2006, Valtioneuvoston asetus yliopiston tutkinnoista 794/2004). Vaadittavaa vähimmäistasoa B1 kuvataan sekä kirjallisen että suullisen taidon osalta sellaiseksi, että kielenkäyttäjä pystyy viestimään pääosin ymmärrettävästi rutiininomaisissa yleisissä ja alakohtaisissa kielenkäyttötilanteissa. Ylempää B2-tasoa puolestaan kuvataan sellaiseksi, että kielenkäyttäjä suoriutuu tarkoituksenmukaisesti myös vaativista työelämän yleisistä ja alakohtaisista tilanteista.

Lääketieteen opintojen kaksi ensimmäistä vuotta muodostavat ns. prekliinisen vaiheen, jossa opiskellaan lääketieteellistä yleistietoa. Tämän jälkeen opiskelijat siirtyvät ns. kliiniseen vaiheeseen, jossa lääketieteen opintojen ohessa harjoitellaan käytännön potilastyötä opetussairaaloissa. Lääketieteen ruotsin opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa sellaisen kirjallisen ja suullisen kielitaidon, jota hän tarvitsee käytännön työssään lääkärinä. Tätä tavoitetta palvelee opintojakson sisällön ja menetelmien integroiminen samanaikaisesti opiskeltaviin alakohtaisiin lääketieteen opintoihin. Haasteena kuitenkin on, että opinnot ovat laajuudeltaan vain kolme opintopistettä ja ne suoritetaan suhteellisen varhain ennen kliinisen vaiheen opintoja eri opetussairaaloissa Turussa, muualla Varsinais-Suomessa ja Vaasan keskussairaalassa. Nykymuotoiset opinnot pystyvätkin tarjoamaan lääketieteen ruotsin kohdalla lähinnä hyvät perustiedot lääketieteen terminologiasta kuten esimerkiksi anatomiasta, sairauksista ja niiden hoidosta, sekä perusvalmiudet ruotsiksi toimimiseen hoitotilanteissa. Tältä pohjalta opiskelijan tulisi jatkuvan oppimisen periaatteiden mukaisesti omatoimisesti täydentää ja kehittää vuorovaikutusosaamistaan potilastyössä myös ruotsiksi lääketieteen opintojen edetessä niin kliinisen vaiheen aikana kuin myöhemmin työelämässä.

Aiemmat tutkimukset (Sahlstein 2020, 2023) osoittavat, että lääketieteen opiskelijoita motivoi ruotsin opintojen alakohtaisuus eli se, että sisällöt ja menetelmät keskittyvät lääkärin työssä tarvittaviin kieli- ja vuorovaikutustaitoihin. Opiskelijoiden suhtautuminen ruotsin kieleen ja sen käyttämiseen vuorovaikutustilanteissa on myönteistä, ja myönteisyys myös lisääntyy selvästi opintojen aikana. Opiskelijat tiedostavat myös potilaan oikeuden saada käyttää omaa kieltään

hoitotilanteissa, ja useimmat ovatkin itse valmiita kohtaamaan potilaita näiden omalla kielellä – siitäkin huolimatta, että heidän ruotsin kielen taitonsa ei ole ruotsia äidinkielenään puhuvan tasolla. Samalla tutkimukset (Sahlstein 2020, 2023) osoittavat kuitenkin, että myönteinen suhtautuminen ruotsiin ei aina näy konkreettisesti toteutuneissa kielivalinnoissa ruotsinkielisen potilaan kanssa. Monet etenkin B1-taitotason saavuttaneet opiskelijat kokevat vähintään jonkin verran epävarmuutta omasta ruotsin taidostaan lääkärin työssä, jossa yleensä tarvitaan laajaa erityisosaamista ja kykyä käyttää kieltä vaativissakin tilanteissa. Tällöin kieli saattaakin hoitotilanteessa vaihtua suomeksi joko osittain tai jopa kokonaan, etenkin jos ruotsinkielinen potilas osaa riittävän hyvin suomea.

Lääkärin työ on asiantuntijatyötä, jossa vaatimus sisällöllisesti tarkasta kommunikaatiosta on korkea, ja vuorovaikutuksella on hoitosuhteessa juridinen seuraamus. Tutkimusten (Sahlstein 2020, 2023) mukaan tavallisia syitä opiskelijoiden kielellisen epävarmuuden taustalla ovat opetussairaaloissa omalle kohdalle melko harvoin osuvat ruotsinkieliset potilaat ja kielen vähäinen käyttö sekä pelko vuorovaikutuksen jäämisestä vaillinaiseksi mahdollisten kielellisten puutteiden vuoksi, minkä seurauksena potilaan hoito ja terveys saattaisivat kärsiä. Sen vuoksi jännittäminen, pelko ja toisinaan ahdistuskin omasta suoriutumisesta paitsi nuorena lääkärinä ja asiantuntijana, myös itselle vieraalla kielellä, ovat usein läsnä kohtaamisissa ruotsinkielisten potilaiden kanssa. Opiskelijat toivovatkin koko tutkinto-opiskelun ajalle nykyistä enemmän mahdollisuuksia harjoitteluun ruotsin kielellä autenttisissa kielenkäyttötilanteissa, jotta oman erikoisalnan ruotsin kieli pääsisi kehittymään ja vahvistumaan lääketieteen opintojen rinnalla ja kynnys kielen käyttämiseen madaltuisi. Näin lääkäreillä olisi paremmat edellytykset toimia työssään myös ruotsiksi ja vastaavasti ruotsinkielisen väestön oikeus oman kielen käyttämiseen terveydenhuollossa toteutuisi paremmin.

Ruotsinkielipainotteinen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen linja

Syksyllä 2023 alkaneen valinnaisen ruotsinkielipainotteisen linjan tavoitteena on opinto-oppaan mukaan ”luoda paremmat edellytykset sille, että opiskelija kykenee toimimaan molemmilla kotimaisilla kielillä tutkimus- ja potilastyössä” (Turun yliopiston opinto-opas 2022–2024). Kiinnostus linjaa kohtaan oli suurta jo alkuvaiheessa, sillä ensimmäisenä syksynä sille haki yhteensä 42 opiskelijaa, kun

lääketieteen opiskelijoita aloitti kokonaisuudessaan 145 ja hammaslääketieteen opiskelijoita 50. Linjalle valittiin hakemuksen (sis. ruotsin arvosanat ja kirjalliset ennakkotehtävät) ja haastattelun perusteella 20 opiskelijaa, joista 17 opiskelee lääketiedettä ja kolme hammaslääketiedettä.

Linja on osa suomenkielistä koulutusohjelmaa, mutta osa opinnoista tarjotaan ruotsiksi valinnaisina opintoina. Linjalle valitut opiskelijat osallistuvat opintojen prekliinisen vaiheen keskeisiä opintojaksoja käsitteleville ruotsinkielisille kokoomaluennoille. Lisäksi he osallistuvat pienryhmätapaamisiin (nk. *journal clubs*), joissa tutustutaan ruotsin- ja englanninkieliseen lääketieteelliseen kirjallisuuteen sekä keskustellaan ja esitetään tuloksia näistä aihepiireistä ruotsiksi. Luennot ja pienryhmätapaamiset jatkuvat läpi opintojen ja niiden tarkoitus on erityisesti auttaa opiskelijaa laajentamaan ammatillista sanastoaan. Samalla ne tukevat opiskeltavien aihepiirien omaksumista. Osa ruotsinkielisestä opetuksesta järjestetään Åbo Akademiassa ja opiskelijoita kannustetaan suorittamaan Åbo Akademin tarjoamia valinnaisia opintojaksoja. Ruotsinkielipainotteisen linjan opiskelijat suorittavat osan harjoittelustaan joko kaksikielisessä ympäristössä Vaasan keskussairaalassa tai täysin ruotsinkielisessä ympäristössä Ahvenanmaan keskussairaalassa. Jokaisella opiskelijalla on myös mentori Åbo Akademiassa, minkä lisäksi he voivat osallistua vapaa-ajan aktiviteetteihin ruotsinkielisessä ympäristössä. Näin opiskelijoilla on runsaasti erilaisia mahdollisuuksia kehittää sekä ammatillista että arkielämän kielitaitoaan monipuolisesti koko opintojensa ajan.

Koulutuksen seuranta ja kehittäminen

Ruotsinkielipainotteisen linjan opiskelijoilta kerätään säännöllisesti seuranta-aineistoa kyselyjen, kielikokeiden ja oppimispäiväkirjojen muodossa. Täten koulutuksen vaikuttavuutta voidaan seurata sekä ammatillisen ruotsin kielen taidon kehittymisen että opiskelijoiden kokemusten ja asenteiden kannalta koko koulutuksen ajan. Linjan ensimmäiset opiskelijat saivat esimerkiksi itse arvioida omaa kielitaitoaan jo hakuvaiheessa, ja heti opintojen ensimmäisenä syksynä he osallistuivat kielikokeeseen, joka toistetaan opintojen lopussa. Harjoittelujaksojen jälkeen opiskelijat vastaavat kyselyihin kokemuksistaan ja kielitaitonsa kehittymisestä.

Linjan opiskelijoilta kerättävää seuranta-aineistoa suunnitellaan käytettävään tieteelliseen tutkimukseen *Svenskan i Åbo – Ruotsi monikielisessä Turussa* (<https://sites.utu.fi/svenskaniabo/fi/>) -verkostossa. Verkoston toimintaan osallistuu Turun yliopiston ruotsin kielen tutkijoita ja opettajia sekä pohjoismaisten kielten oppiaineesta että Kieli- ja viestintäopintojen keskukselta. Verkostossa keräämme lisäksi tutkimusaineistoa opintokokonaisuuden suunnittelusta sekä sen toteuttamisen mahdollisuuksista ja haasteista. Tutkimuksen tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää ja soveltaa esimerkiksi vastaavien opintokokonaisuuksien suunnitteluun niin terveydenhuollossa kuin muillakin aloilla, joilla ruotsin kielen osaaminen on keskeistä.

Lopuksi

Ruotsinkielipainotteinen koulutuslinja on innovatiivinen esimerkki siitä, miten kielellisen ja ammatillisen osaamisen kehittymistä voidaan opinnoissa tukea rinnakkain. Kieli on yksi keskeisimmistä vuorovaikutuksen ja sosiaalisen toiminnan välineistä, ja esimerkiksi käytännön potilastyö on suurelta osin vuorovaikutusta. Kielitaitoa ei siis voi nähdä muusta osaamisesta erillisenä, muiden sisältöjen päälle liimattavana taitona, vaan ammatillinen kielitaito kehittyy yhdessä opiskelijoiden muun ammatillisen osaamisen kanssa. Vahvan ammatillisen kielitaidon tukemiseen tarvitaan työelämälähtöistä kielenopetusta, jossa otetaan huomioon työhön kuuluvat erilaiset vuorovaikutustilanteet ja niissä tarvittava kielitaito. Työelämälähtöisen ruotsin opetuksen lisäksi opiskelijoille tulee kuitenkin myös luoda käytännön mahdollisuuksia käyttää ruotsia oman alansa opinnoissa ja erilaisissa työtehtävissä. Suomenkielisillä niin lääketieteen kuin muidenkin alojen opiskelijoilla on aiempien ruotsin opintojen ansiosta lähtökohtaisesti valmiudet rakentaa omalla alalla tarvittavaa kieli- ja vuorovaikutusosaamista korkeakouluopintojensa aikana. Tätä jo olemassa olevaa kielivarantoa voitaisiinkin hyödyntää nykyistä laajemmin tekemällä kielen yhteiskunnallinen merkitys näkyväksi sekä luomalla ruotsinkielipainotteisen linjan kaltaisia rakenteita, jotka edistävät ja tukevat ruotsin kielen käyttöä opinnoissa ja tulevaisissa työtehtävissä.

Eveliina Tolvanen työskentelee pohjoismaisten kielten erikoistutkijana Turun yliopistossa ja projektitutkijana Åbo Akademiassa.

Annmari Sahlstein on ruotsin kielen lehtori Kieli- ja viestintäopintojen keskuksessa ja pohjoismaisten kielten väitöskirjatutkija Turun yliopistossa.

Hanna Saloranta on ruotsin kielen yliopisto-opettaja Kieli- ja viestintäopintojen keskuksessa Turun yliopistossa.

Anne-Maria Kuosa on pohjoismaisten kielten erikoistutkija ja ruotsin kielen lehtori Kieli- ja viestintäopintojen keskuksessa Turun yliopistossa.

Janek Frantzén on neurokirurgian apulaisprofessori ja ruotsinkielipainotteisen koulutuslinjan vastuuhenkilö Turun yliopistossa.

Lähteet

CEFR (2020) = Council of Europe (2020). *Common European framework of reference for languages. Learning, Teaching, Assessment.*

<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages> (<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>)

Elsinen, R. & Juurakko-Paavola, T. (2006). Korkeakouluopiskelijoiden ruotsin kielen taidon arviointi. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.

Folktinget (2023). Skrivelse till minister Juuso 1.12.2023.

<https://folktinget.fi/article-173094-88305-folktingets-skrivelse-till-minister-juuso/> (<https://folktinget.fi/article-173094-88305-folktingets-skrivelse-till-minister-juuso/>)

Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta (2021).

Valtioneuvoston julkaisuja 2021:88. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-963-2> (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-963-2>)

Kielilaki 423/2003.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030423> (<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030423>)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

612/2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210612> (<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210612>)

Mustajoki, M. (2020). *Language matters: A study about language communication with bilingual Swedish speakers in Finnish healthcare.*

Helsingin yliopisto. <https://helda.helsinki.fi/items/cf36e767-60cd-48a2->

[8087-10c1e81c38de \(https://helda.helsinki.fi/items/cf36e767-60cd-48a2-8087-10c1e81c38de\)](https://helda.helsinki.fi/items/cf36e767-60cd-48a2-8087-10c1e81c38de)

Sahlstein, A. (2020). ”Nu tror jag att jag vågar prata svenska mera än tidigare” – finsktalande medicinstudenters tankar om att ”vara tvungen” att tala svenska. – *Svenskans beskrivning* 37. Åbo: Åbo Akademi, 296–308.

Sahlstein, A. (2023). Suomenkielisten lääkäriopiskelijoiden asenteet ruotsinkielistä potilastyötä kohtaan. – Paananen, J., Lindeman, M., Lindholm, C. & Luodonpää-Manni, M. (toim.). *Kieli, hyvinvointi ja haavoittuvuus. Kohti kielellistä osallisuutta*. Helsinki: Gaudeamus, 152–174.

Suomen perustuslaki 731/1999.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

(<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>)

SVT = Suomen virallinen tilasto (2024). Väestörakenne 31.12.2022 [verkkojulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu: 7.6.2024.

<https://stat.fi/tilasto/vaerak> (<https://stat.fi/tilasto/vaerak>)

Turun yliopiston opinto-opas 2022–2024.

[https://opas.peppi.utu.fi/fi/opintojakso/MEDV0301/94977?](https://opas.peppi.utu.fi/fi/opintojakso/MEDV0301/94977?period=2022-2024)

[period=2022-2024](https://opas.peppi.utu.fi/fi/opintojakso/MEDV0301/94977?period=2022-2024)

([https://opas.peppi.utu.fi/fi/opintojakso/MEDV0301/94977?](https://opas.peppi.utu.fi/fi/opintojakso/MEDV0301/94977?period=2022-2024)

[period=2022-2024](https://opas.peppi.utu.fi/fi/opintojakso/MEDV0301/94977?period=2022-2024))

Valtioneuvoston asetus yliopiston tutkinnoista 794/2004.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040794>

(<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040794>)

Artikkeliin viittaaminen

Tolvanen, E., Sahlstein, A., Saloranta, H., Kuosa, A-M. & Frantzén, J. (2024).

Kohti laajaa ammatillista kielitaitoa – Turun yliopiston

ruotsinkielipainotteinen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 15(4). Saatavilla: [https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-](https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2024/kohti-laajaa-ammattillista-kielitaitoa-turun-yliopiston-ruotsinkielipainotteinen-laakari-ja-hammaslaakarikoulutus/)

[koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2024/kohti-laajaa-ammattillista-kielitaitoa-](https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2024/kohti-laajaa-ammattillista-kielitaitoa-turun-yliopiston-ruotsinkielipainotteinen-laakari-ja-hammaslaakarikoulutus/)

[turun-yliopiston-ruotsinkielipainotteinen-laakari-ja-hammaslaakarikoulutus/](https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2024/kohti-laajaa-ammattillista-kielitaitoa-turun-yliopiston-ruotsinkielipainotteinen-laakari-ja-hammaslaakarikoulutus/)

([https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-](https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2024/kohti-laajaa-ammattillista-kielitaitoa-turun-yliopiston-ruotsinkielipainotteinen-laakari-ja-hammaslaakarikoulutus/)

[2024/kohti-laajaa-ammattillista-kielitaitoa-turun-yliopiston-](https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2024/kohti-laajaa-ammattillista-kielitaitoa-turun-yliopiston-ruotsinkielipainotteinen-laakari-ja-hammaslaakarikoulutus/)

[ruotsinkielipainotteinen-laakari-ja-hammaslaakarikoulutus\)](https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2024/kohti-laajaa-ammattillista-kielitaitoa-turun-yliopiston-ruotsinkielipainotteinen-laakari-ja-hammaslaakarikoulutus/)

